

4.6 Práce s odborným textem a ukázky nácvičky s různými typy textů

4.6.1 Texty souvislé – lineární

Chřipka⁵³

Já vím, chřipka není tak docela havěť. Ale tahle nemoc se nebere jen tak odnikud – něco ji musí způsobit. A není to zima ani mokré ponožky. Je to havěť – virus.

Ne počítačový, ale ten, co tu byl dávno před vynálezem jedničky a nuly. Virus chřipky.

Oba mají mnoho společného – ostatně proto jeden chytil od druhého jméno.

Virus chřipky je tak malý, že ho nespátříte ani lupou. Přesto existuje.

Šíří se vzduchem. Přesněji řečeno: schovává se v malých kapičkách – mlze, která nám vyletí z nosu při kýchnutí.

Stačí ten obláček vdechnout nebo na něj sáhnout a pak si mokrou rukou otřít oči – a virus je doma. V našem těle.

Virus si můžete představit jako maličkou injekční stříkačku. Zachytí se na nějaké buňce, zapíchne se a obsah vstříkne dovnitř.

V tu chvíli se buňka stane jeho otrokyní. Jako na povel začne vyrábět další viry – stejné jako ten, který ji posedl. Žádné malé viry, žádná zvířátka – rovnou hotové „injekční stříkačky“.

Když jich vyrobí dost, zahyne. Viry se z ní rozprchnou do sousedních buněk – a tam se všechno zopakuje. Brzy se jich v těle činí miliony.

Tělo se brání, jak může.

Žhaví – snaží se viry zničit horkem.

Bolí – to abychom věděli, že něco není v pořádku.

A taky kýchá. To se virům hodí: s každým obláčkem z nosu se jich pár tisíc rozletne do vzduchu a spěchají si hledat nové bydlení. Co bude dál, už víte.

Samozřejmě existují „antivirové programy“, říká se jim vakcíny. Správné očkování může tělo posílit tak, že se virům ubrání.

Jenže viry vědí, jak na to. Mění se – a umějí to tak rychle, že za rok můžete dostat chřipku znova. Trochu jinou chřipku: virus, který ji způsobuje, totiž obletěl svět a už se malinko liší od toho, který si vaše tělo pamatuje z loňska.

Ale horečka, studený pot na čele a bolavá hlava jsou pořád stejné.

A teď si zkuste celý příběh přečíst znova: jen si místo lidského těla představte počítač a místo viru chřipky ten virtuální. Už chápete, proč se tihle dva škůdci snad ve všech jazycích světa jmenují stejně?

Před čtením:

Učitel začne těmito informacemi: Budeme se bavit o jedné kapitole z knihy *Havětník*. Co si myslíš, že je nebo by mohla být havěť? Jaké místo má v přírodě?

Naše kapitola je o organismu, který je okem neviditelný, avšak způsobuje zejména v chladných dnech onemocnění značně velké části populace. Co by to mohlo být?

Co víš o chřipce?

⁵³ Dvořák, J. (2015). *Havětník*. Praha: Baobab.